

PEN
NORWAY

pen
FINLAND

dansk
PEN

22. februar 2024

Fælles brev til udenrigsministrene i Sverige, Danmark, Finland og Norge

Politiske fanger i Belarus skal løslades

De undertegnede organisationer beder Danmarks udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen om at finde en løsning for belarusere i eksil, hvis pas er – eller er ved at udløbe samt at kræve af de belarusiske myndigheder at landets politiske fanger løslades.

Den 25. februar er der parlamentsvalg i Belarus. Et reelt valg bliver det dog ikke – al opposition er i praksis forbudt, og valget vil blive gennemført uden at opfylde minimumskravene til en demokratisk proces.

Svjatlana Tsikhanouskaja opfordrer til boykot af parlamentsvalget og karakteriserer det som ”et ritual uden mening og retfærdighed”. Diktaturet i Belarus er udsat for stadig stærkere indflydelse fra Rusland, med russificeringen af sprog og kultur. Ifølge den belarusiske menneskerettighedsorganisation Viasna er der i februar i år registreret 1.424 politiske fanger i landet. 158 af dem er kunstnere og kulturarbejdere.

Belarusere i eksil fratages muligheden for at forny deres pas udenfor de Belarusiske grænser, men risikerer fængsling og forfølgelse, hvis de vender tilbage til Belarus, hvilket de facto gør dem statsløse.

Ytringsfrihedsorganisationen PEN Belarus arbejder i dag i eksil fra Polen, og samarbejder tæt sammen med PEN-centrene i Sverige, Danmark, Finland og Norge. Vi er stærkt bekymrede over skæbnen for de mange forfattere, der nu er i fængsler og fangelejre i Belarus. Her vil vi gerne fremhæve fem politiske fanger, som alle er forfattere:

- Ales Bialjatski, der modtog Nobels Fredspris i 2022, har været fængslet flere gange, siden han organiserede en fredelig protestmarch i 1988. I en farceagtig retssag i marts sidste år, blev han dømt til 10 års fængsel. Han afsoner nu i straffekoloni nr. 5 i Horki.
- Katsjaryna Andrejeva er journalist og har skrevet bogen *Belarusian Donbas*, som dokumenterer belarusisk deltagelse i kampene i Donbas i Ukraine. Bogen blev straks

stemplet som ”ekstremistisk”. I juli 2022 blev hun dømt til 8 års fængsel, som hun afsoner i fangelejr nr. 4 i Homel.’

- Tatsjana Vadalazjskaja er sociolog og forfatter. I marts 2022 ansøgte hun om at rejse til Litauen for at få lægelig behandling, men blev i stedet tilbageholdt, sigtet for at forstyrre den offentlige ro og orden, og i juni samme år blev hun dømt til to et halvt års fængsel. Siden har hun afsonet i Open Correctional Facility No. 1, i Brest.
- Uladzimir Matskevity er filosof, essayist og en kendt tv-vært. Han har udgivet en række regimekritiske bøger. Han blev anholdt i august 2021 og har siden været fængslet. I juni 2022 blev han i en lukket retssag idømt fem års fængsel i en højsikret fangelejr. Han afsoner dommen i fængsel nr. 4 i Mahiliou.
- Maksim Znak var Svjatlana Tsikhanouskajas advokat i forbindelse med valget i 2020, og blev anholdt kort efter. Han blev anklaget for at skade den nationale sikkerhed og konspirere mod staten. Han blev idømt 10 års fængsel i en lukket fangelejr, men det er lykket ham at skrive en bog. Hans bog *Zekamarone*, er oversat til flere sprog. I det seneste år er Znak blevet nægtet al kontakt med omvedenen, herunder den nærmeste familie. Han er fængslet i straffelejr nr. 3 i Vitba.

Valget i Belarus den 25. februar skal have større international opmærksomhed, især hvad angår situationen for alle de politiske fanger, og der skal lægges mere pres på de belarusiske myndigheder for at få standset krænkelserne af ytringsfriheden og de grundlæggende menneskerettigheder i landet.

Vi beder udenrigsministrene i Danmark, Finland, Norge og Sverige om at:

- sikre et passystem for belarusere i eksil, så deres bevægelsesfrihed ikke begrænses.
- gøre en fælles indsats for øjeblikkelig løsladelse af Bialiatski, Andrejeva, Znak, Vadalezskaja, Matskevity og alle andre politiske fanger i Belarus.

Med venlig hilsen

Cathrine Hasse, præsident for Dansk PEN

Peter Mickwitz, præsident for Finsk PEN

Ann-Margit Austenå, præsident for Norsk PEN

Kerstin Almegård, præsident for Svensk PEN